

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

2895

Vragen van het lid **Van der Lee** (GroenLinks-PvdA) aan de Minister van Financiën over *piramideschema's van multi-levelmarketingbedrijven* (ingezonden 28 mei 2025).

Antwoord van Minister **Karremans** (Economische Zaken) (ontvangen 25 augustus 2025) Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2024–2025, nr. 2532

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht «Robin (25) dacht rijk te worden met multi-levelmarketing. Het werd een financiële nachtmerrie»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

Deelt u de mening dat het zeer zorgelijk is dat jongeren worden meegezogen in dergelijke multi-levelmarketing schema's, dat in alles op een piramidospel lijkt en daarmee in veel gevallen geld en goed contact met vrienden en familie verliezen?

Antwoord 2

Ja, ik deel die mening. Het is zorgelijk dat jongeren worden meegezogen in constructies van multi-levelmarketing (hierna: MLM). Dit kan leiden tot financiële schade en sociale isolatie. MLM-bedrijven dienen eerlijk te communiceren over de kosten en verplichtingen die gepaard gaan met deelname aan een MLM-constructie.

Vraag 3

Klopt het dat multi-levelmarketing legaal is, zolang de focus ligt op product-verkoop en niet op het rekruteren van nieuwe deelnemers?

¹ Trouw, 22 mei 2025, Robin (25) dacht rijk te worden met multi-levelmarketing. Het werd een financiële nachtmerrie | Trouw

Antwoord 3

Het inzetten van MLM als verkoopmethode is als zodanig niet verboden. MLM is een vorm van marketing waarbij de koper van een product in veel gevallen het recht verwerft om zelf ook bepaalde producten te verkopen. Daarmee kan hij een bonus, een provisie of een percentage van de omzet ontvangen. Dit dient de verkoop van de betreffende producten te bevorderen en is derhalve onderdeel van het verkoopsysteem.²

Bedrijven die MLM toepassen dienen zich te houden aan de geldende wet- en regelgeving en mogen bijvoorbeeld consumenten niet misleiden of bedriegen. Als MLM de vorm aanneemt van een piramidespel, dan is dit verboden op grond van de Wet op de kansspelen. In een piramidespel is het voordeel dat een deelnemer probeert te verkrijgen geheel of gedeeltelijk afhankelijk van de bereidheid van latere deelnemers om een inleg te doen en dit ook daadwerkelijk te realiseren. De Kansspelautoriteit (Ksa) houdt toezicht op de naleving van de Wet op de kansspelen en beoordeelt of er in een specifiek geval sprake is van een piramidespel. Indien dat het geval is kan de Ksa handhaven door bijvoorbeeld een boete op te leggen.

Vraag 4

Deelt u de mening dat deze bedrijven moeten worden aangepakt wanneer de focus wél ligt op het rekruteren van nieuwe deelnemers, zoals in het artikel wordt omschreven?

Antwoord 4

MLM-bedrijven mogen jongeren niet misleiden door ze een verkeerde voorstelling van zaken te geven. Ik vind dat bedrijven aangepakt moeten worden als zij de wet overtreden.

Vraag 5, 6 en 7

Heeft u zicht op de mate waarin soortgelijke bedrijven als B:hip, die de belofte om snel rijk te worden combineert met een sterke nadruk op netwerkmarketing, in Nederland actief zijn?

Uw voorganger gaf in antwoord op eerdere vragen aan geen behoefte te zien in een onderzoek naar het aantal jongeren wat hierdoor wordt beïnvloed.³

Heeft u inmiddels meer informatie over de omvang van dit probleem?

Bent u bereid hier nader onderzoek naar te (laten) doen nu blijkt dat de beschreven problematiek nog steeds jongeren raakt en op achterstand zet?

Antwoord 5, 6 en 7

Er zijn geen representatieve cijfers over de omvang van MLM in Nederland. Mijn voorganger heeft aangegeven dat de Autoriteit Consument en Markt (ACM) nagenoeg geen meldingen over MLM-bedrijven heeft ontvangen. Ik heb geen signalen ontvangen dat dit beeld inmiddels gewijzigd is. Ik zie op dit moment dan ook geen aanleiding om nader onderzoek te doen.⁴

Vraag 8 en 9

Zowel de Autoriteit Consument en Markt (ACM) als de Kansspelautoriteit geven aan geen rol te zien in de bescherming van de jongeren die slachtoffer worden van multi-levelmarketing. Wie houdt er nu toezicht op de praktijken van deze bedrijven en grijpt in wanneer het evident mis gaat zoals in het geval van B:hip?

Bent u het met de experts eens dat er sprake is van een piramidespel als de focus op rekruteren ligt in plaats van op de productverkoop aan consumenten?

Antwoord 8 en 9

Ik vind het belangrijk om de kwetsbare groepen consumenten, waaronder jongeren, te beschermen. De bevoegde toezichthouders en de rechter beschikken over bevoegdheden om op te treden als sprake is van onrechtmatigheden die hen kunnen raken. Per individueel geval zal beoordeeld moeten

² Memorie van toelichting van Wijziging van de Wet op de kansspelen, Kamerstuk 25 523, nr. 3, p. 2–3.

³ Aangangsel Handelingen, vergaderjaar 2022–2023, nr. 3434

⁴ Aangangsel Handelingen II 2022/23, nr. 3434.

worden of er sprake is van een piramidespel zoals bedoeld in de Wet op de Kansspelen of andere frauduleuze verkoopmethodes. Het is uiteindelijk aan de toezichthouders zelf om hun eigen prioriteiten te bepalen.

De Ksa houdt toezicht op en handhaaft de naleving van de Wet op de kansspelen en beoordeelt of in een specifiek geval sprake is van een piramidespel. De ACM is bevoegd om te handhaven als sprake is van een piramidestructuur waarbij consumentenwetgeving wordt overtreden. Consumentenwetgeving geldt bij economische transacties tussen een handelaar en een consument. De Autoriteit Financiële Markten (AFM) is bevoegd om te handhaven op piramidestructuren wanneer de handelspraktijken betrekking hebben op een financiële dienst of praktijk. Ook is de AFM op verschillende gebieden bevoegd te handhaven bij marketing binnen de financiële sector.

Slachtoffers kunnen zelf civiele stappen nemen en de rechter verzoeken om een overeenkomst te vernietigen en een eventuele terugbetaling of schadevergoeding uit te keren. Daarnaast kan aangifte worden gedaan worden bij de politie tegen frauduleuze verkoopmethoden of beleggingsadvies waarbij gebruik wordt gemaakt van een piramidestructuur. De politie zal de aangifte opnemen als sprake is van een strafbaar feit. Deze aangifte wordt dan behandeld als fraude.

Ten slotte geldt vanaf 1 juli 2016 de Wet Acquisitiefraude. Deze wet bepaalt dat het verboden is om misleidende mededelingen of valse beloften te doen richting andere ondernemers. De ondernemer die het slachtoffer wordt van acquisitiefraude kan aangifte doen bij de politie. Deze ondernemers kunnen hierbij ook een melding doen bij de Fraudehelpdesk. De Fraudehelpdesk biedt fraudeslachtoffers een helpende hand met advies.

Vraag 10

Op welke manier kan de Wet op de Kansspelen worden herzien zodat de definitie van piramidespelen kan worden verruimd en daarmee malafide praktijken zoals die van B:hip makkelijker aan kunnen worden gepakt?

Antwoord 10

Er is geen aanleiding om de definitie van piramidespel in de Wet op de kansspelen aan te passen. Zoals toegelicht in het antwoord op vraag 8 en 9 hebben zowel de ACM, de AFM als de Ksa binnen de huidige geldende wetgevende bevoegdheden om onrechtmatigheden aan te pakken.

Vraag 11

Wat is er nodig om, net als in de Verenigde Staten, het publiceren van inkomensverklaringen van multi-levelmarketingbedrijven jaarlijks te verplichten?

Antwoord 11

In de Verenigde Staten geldt geen bindende publicatieplicht voor MLM-bedrijven om inkomensverklaringen jaarlijks te publiceren. De Federal Trade Commission (FTC) moedigt MLM-bedrijven aan om hier transparant over te zijn. Daarnaast heeft de FTC in januari 2025 een publieke consultatie gepubliceerd met meerdere voorstellen om misleidende claims door MLM-marketing aan te pakken. Eén van deze voorstellen is om het publiceren van inkomensverklaringen wettelijk te verplichten.⁵

Ik ben in beginsel geen voorstander van een dergelijke rapportageverplichting. In Nederland moeten MLM-bedrijven kunnen aantonen dat zij voldoen aan de geldende wet- en regelgeving). Toezichthouders hebben wettelijke bevoegdheden om informatie op te vragen bij bedrijven die zij onderzoeken. Zij kunnen onder andere informatie vragen over inkomensclaims en verdienmodellen. MLM-bedrijven mogen op grond van bestaande wetgeving geen onrealistisch inkomensbeloftes doen. Het introduceren van een rapportageplicht verhoogt daarnaast de administratieve lasten van ondernemers past niet bij de kabinetsinzet om regeldruk tegen te gaan. Extra regelgeving die niet proportioneel is en geen aantoonbare meerwaarde heeft, kan verstikkend werken voor de economische groei.

⁵ <https://www.ftc.gov/news-events/news/press-releases/2025/01/ftc-proposes-rule-changes-new-rule-deter-deceptive-earnings-claims-multilevel-marketers-money-making>

Vraag 12

Welke stappen gaat u ondernemen om ervoor te zorgen dat B:hip zo snel mogelijk stopt met de in het artikel geschetste malafide praktijken over de rug van Nederlandse jongeren?

Antwoord 12

De huidige wetgeving biedt naar mijn mening voldoende aanknopingspunten om op te kunnen treden. Betrokken toezichthouders kunnen geen uitspraak doen over lopende onderzoeken.